
การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

Development of Distance Training Package on Learning Management Process to

Increase Creative Thinking on Thai Language

อภิรักษ์ อนุะมาน* และคณะ**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ(1) ศึกษาความต้องการในการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล (2) พัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และ (3) เปรียบเทียบ ผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้ ความเข้าใจและความสามารถในการจัดการเรียนรู้ก่อนและหลังการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลที่พัฒนาขึ้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูภาษาไทย จำนวน 30 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่องกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย แบบทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรม แบบประเมินชุดฝึกอบรมทางไกล แบบวัดเจตคติและแบบสอบถามความต้องการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล

ผลการวิจัยพบว่า (1) ครูภาษาไทยต้องการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่องการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ (2) ชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้ทรงคุณวุฒิ ระหว่าง 0.66 – 1.00 และผู้รับการฝึกอบรมเห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก และ (3) ผู้เข้ารับการอบรมมีผลสัมฤทธิ์หลังการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลสูงกว่าก่อนการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้เข้ารับการอบรมด้วยชุดฝึกอบรมทางไกลมีเจตคติต่อชุดฝึกอบรมและการฝึกอบรมในระดับมาก

คำสำคัญ : ชุดฝึกอบรมทางไกล กระบวนการจัดการเรียนรู้ ความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

---

* อาจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

** รองศาสตราจารย์วราภรณ์ บัวเกิด และรองศาสตราจารย์ธนรัชฎ์ ศิริสวัสดิ์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Abstract

The purposes of this research were three-fold (1) to survey Teachers' need of using the distance training package; (2) to develop a distance training package on Learning Management Process to Increase Creative Thinking on Thai Language; (3) to compare an achievement between pre-test and post-test. The subjects for this research are 30 Thai Language Teachers that were selected through the cluster sampling technique. Research instruments comprised a distance training package on Learning Management Process to Increase Creative Thinking on Thai Language; an achievement test for pre-testing and post-testing; an evaluation form on the distance training package; an attitude-questionnaire; and a survey -teachers' need form. Statistics employed for data analysis were mean, standard deviation, and t-test.

Research findings showed that (1) Thai Language Teachers need to use the Distance Training Package in the topic of Increasing Creative Thinking. (2) The developed distance training package on Learning Management Process to Increase Creative Thinking on Thai Language had the IOC ranging from 0.66 – 1.00; and trainees' opinions were at the good level. (3) The Trainees' achieved learning progress significantly at the .05 level; and their attitudes of the distance training package on Learning Management Process to Increase Creative Thinking on Thai Language was appropriate at the good level.

Keywords : Distance Training Package, Learning Management Process, Creative Thinking Thai Language

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความคิดสร้างสรรค์ เป็นคุณลักษณะที่มีอยู่ในตัวคนทุกคนตั้งแต่เกิด สามารถส่งเสริมและพัฒนาให้มีความสามารถสูงขึ้นได้ ด้วยการสอน การฝึกฝน ตั้งแต่เยาว์วัย หรือ 6 ขวบแรกของชีวิต ด้วยเหตุนี้ในการจัดการศึกษาให้แก่ประชากรของชาติจึงให้ความสำคัญกับความคิดสร้างสรรค์ ดังสาระใน หมวดที่ 1 ความมุ่งหมายและหลักการ มาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม 2545) ซึ่งกล่าวไว้ส่วนหนึ่งว่าในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังให้มีความริเริ่มสร้างสรรค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ยังได้กล่าวถึงเหตุผลความสำคัญในการเรียนภาษาไทยไว้ส่วนหนึ่งว่า เพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนากระบวนการคิด วิเคราะห์ วิจัย และสร้างสรรค์ ซึ่งนับว่ามีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติดังกล่าวข้างต้นอย่างชัดเจน ดังนั้นในการพัฒนาหรือเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยจึงเป็นเรื่องที่จำเป็นต้องทำให้เกิดขึ้นให้ได้

การจัดการเรียนการสอนของวงการศึกษไทยที่ปรากฏอยู่ทั่วไปคือ นักเรียนไม่พยายามคิดและไม่มีความคิดเป็นของตนเอง ไม่พยายามถึกรอบความคิดหรือหาแนวทางใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหา หรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ จึงทำให้คนจำนวนมากวนเวียนแก้ปัญหาหรือมีพฤติกรรมซ้ำซากต่อเนื่องกัน จากช่วงอายุคนช่วงหนึ่งไปสู่อีกช่วงหนึ่ง จนท้ายสุดอาจถึงทางตันที่ไม่สามารถแสดงความคิดสร้างสรรค์ได้

ความคิดสร้างสรรค์ถือว่าเป็นคุณลักษณะทางความคิดอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญต่อเยาวชน ฉะนั้นการ

สอนความคิดสร้างสรรค์และการฝึกฝนให้นักเรียนสามารถคิดอย่างสร้างสรรค์จึงเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยยกระดับคุณภาพในตนเองของเยาวชนให้เยาวชนมีชีวิตอย่างมั่นใจในตนเองและมีคุณภาพมากขึ้น นอกจากนี้ความคิดสร้างสรรค์ยังเป็นคุณสมบัติที่มีคุณภาพสูงกว่าความสามารถด้านอื่น ๆ ของมนุษย์ บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์จะสามารถสร้างสรรค์ตนเองและสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในลักษณะที่เหมาะสม พึงพอใจและมีชีวิตที่เป็นสุขได้ การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์จึงจะช่วยให้บุคคลใช้ความสามารถของตนในการพัฒนาให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ และยังส่งเสริมความมีสุขภาพจิตดีอีกด้วย

ความคิดสร้างสรรค์ไม่สามารถบังคับให้เกิดขึ้นได้ แต่สามารถส่งเสริมให้เกิดขึ้นและพัฒนาได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม ในทางตรงทำได้โดยการสอนฝึกฝนและอบรม ส่วนในทางอ้อมทำได้โดยการสร้างบรรยากาศ และการจัดสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมความเป็นอิสระในการเรียนรู้ กิจกรรมหรือวิธีการที่ส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กเป็นสิ่งสำคัญที่ควรจัดให้เด็กได้ฝึก ซึ่งทุกคนสามารถได้รับการฝึกให้มีความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้นได้ ในการฝึกต้องใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องและทำอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้อาจเป็นกิจกรรมทางด้านศิลปะหรือด้านภาษาก็ได้

ครูมีบทบาทหน้าที่โดยตรงในการให้ความรู้ จัดกิจกรรมและสร้างบรรยากาศ ที่ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และกระตุ้นให้แสดงความคิดช่วยให้เด็กค้นพบความคิดใหม่ ๆ และพัฒนาศักยภาพตนเองให้แข็งแกร่งเต็มที่ มีความเป็นอิสระทางจิตใจ ในการประเมินคุณภาพครูซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลไปยังคุณภาพการศึกษาตามกรอบมาตรฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(สมศ.) ระบุไว้ในมาตรฐานที่ 4 อันเป็นมาตรฐานด้านผู้เรียนว่า

มุ่งให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มี
 วิจารณ์ญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ คิด
 ไตร่ตรอง สรุปความคิดอย่างเป็นระบบ ซึ่งผู้เรียนจะมี
 ทักษะการคิดต่าง ๆ ดังกล่าวได้ก็ต้องพึ่งความรู้
 ความสามารถของครูผู้สอน ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
 ที่เหมาะสม โดยครูก็ต้องพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะ
 ตามกรอบมาตรฐาน สมศ.มาตรฐานที่ 9 คือมี
 ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมี
 ประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

เพื่อเป็นการช่วยเพิ่มพูนความรู้ และทักษะใน
 การจัดการเรียนรู้สำหรับพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน
 ให้แก่ครูผู้สอน ให้ครูก้าวทันการปฏิรูปการจัดการเรียนรู้
 ตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 ของ
 รัฐบาล คณะผู้วิจัยจึงได้มีความประสงค์จะดำเนินการ
 วิจัย เพื่อพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง กระบวนการ
 จัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ กลุ่ม
 สาระการเรียนรู้ภาษาไทย เป็นการตอบสนองนโยบาย
 รัฐบาล และเป็นแนวทางแก่ครูผู้สอนทั่วไป ในการจัด
 กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดด้านอื่น ๆ
 ของผู้เรียนต่อไป ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย
 พัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกล เพื่อพัฒนาครูผู้สอนด้านการ
 จัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับพัฒนาทักษะการคิด
 วิเคราะห์และการอ่าน ซึ่งเป็นทักษะเบื้องต้นสำคัญอัน
 เป็นฐานสำหรับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์มาก่อน
 แล้ว

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการในการใช้ชุดฝึก
 อบรมทางไกล เรื่อง กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อ
 เสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้
 ภาษาไทย

2. เพื่อพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง
 กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิด
 สร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้ความ
 เข้าใจและความสามารถในการจัดการเรียนรู้ระหว่าง
 ก่อนและหลัง การใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง
 กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิด
 สร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัย กล่าวถึง ประชากรและ
 กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวม
 ข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร คือ ครูผู้สอนกลุ่ม
 สาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใน
 กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอน
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยระดับการศึกษาขั้น
 พื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร นนทบุรี และ จำนวนรวม
 112 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายชั้น จำแนกกลุ่ม
 ตัวอย่างเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1) กลุ่มตัวอย่าง ตอบแบบสำรวจความ
 ต้องการหลักสูตรการฝึกอบรมทางไกล จำนวน 72 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง ทดลองใช้ชุดฝึก
 อบรมก่อนนำไปใช้จริง จำนวน 10 คน

3) กลุ่มตัวอย่าง ผู้ใช้ชุดฝึกอบรม
 ทางไกล จำนวน 30 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

3.2.1 ชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง
 กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิด
 สร้างสรรค์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยมีขั้นตอน
 การพัฒนาชุดฝึกอบรม ดังนี้

1) ศึกษาสำรวจความต้องการ
หลักสูตรการฝึกอบรมทางไกลฯ

2) ศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร
และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับชุดฝึกอบรมทางไกลฯ

3) วิเคราะห์และสังเคราะห์
เนื้อหาสาระที่จะใช้ในการฝึกอบรมฯ

4) ผลิตชุดฝึกอบรมทางไกลฯ
ประกอบด้วยสื่อหลักและสื่อเสริม

ก) สื่อหลัก คือ เอกสารชุดฝึกอบรมทางไกลฯ และแบบฝึกปฏิบัติ ซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพด้วยดัชนีความสอดคล้องโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ชุดฝึกอบรมฯ ประกอบด้วย ชื่อชุดฝึกอบรม คำชี้แจง แผนการสอน ประจำชุดฝึกอบรม กิจกรรมท้ายเรื่องและเนื้อหาสาระที่ใช้ในการฝึกอบรมเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

เรื่องที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับการ
เสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์

เรื่องที่ 2 การจัดการเรียนรู้เพื่อ
เสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้
ภาษาไทย

เรื่องที่ 3 การวัดและประเมินผล
ความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ข) สื่อเสริม ประกอบด้วย สื่อ
ปฏิสัมพันธ์ เช่น ใบงาน และ สื่อภาพนิ่งอิเล็กทรอนิกส์
(Electronic Still Picture: EP) สำหรับการฝึกอบรม

3.2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การ
ฝึกอบรมทางไกลฯ เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจและ
ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้เข้าอบรม
แบบปรนัย 5 ตัวเลือก จำนวน 2 ฉบับ สร้างเป็น
แบบทดสอบคู่ขนาน จำนวน ฉบับละ 20 ข้อใช้ในการ
ทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรมทางไกล

3.2.3 แบบประเมินชุดฝึกอบรม
ทางไกลฯ เป็นแบบประเมินความคิดเห็นของผู้เข้ารับ
การฝึกอบรมทางไกลเกี่ยวกับคุณภาพของชุดฝึกอบรม
ต่อสื่อหลักและรูปแบบการฝึกอบรม ลักษณะของแบบ
ประเมินเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดย
มีการตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินโดยคณะ
ผู้เชี่ยวชาญ

3.2.4 แบบสำรวจความต้องการใช้
ชุดฝึกอบรมทางไกลฯ เป็นแบบสำรวจ มีลักษณะเป็น
แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.1 ผู้วิจัยส่งแบบสำรวจความ
ต้องการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล ไปยังครูกลุ่มสาระการ
เรียนรู้ภาษาไทย จำนวน 100 ชุด ได้รับตอบกลับมา
จำนวน 72 ชุด คิดเป็นร้อยละ 72

3.3.2 ผู้วิจัยได้ให้ผู้เข้าร่วมโครงการ
ฝึกอบรมจำนวน 30 คน ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์
การฝึกอบรมทางไกลฯ ก่อนการฝึกอบรม แล้วส่ง
เอกสารชุดฝึกอบรมทางไกล พร้อมแบบฝึกปฏิบัติให้
ผู้เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมศึกษาด้วยตนเองล่วงหน้า 3
สัปดาห์

3.3.3 กำหนดวันให้ผู้เข้าร่วมโครงการ
ฝึกอบรมมาฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเป็นเวลา 1 วัน เพื่อ
เสริมให้การฝึกอบรมทางไกลมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3.3.4 หลังเสร็จสิ้น การฝึกอบรม
ผู้วิจัยให้ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมทำแบบทดสอบวัดผล
สัมฤทธิ์การฝึกอบรมทางไกลฯ หลังการฝึกอบรม และ
ทำแบบประเมินชุดฝึกอบรมทางไกลฯ

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.4.1 ศึกษาความต้องการในการใช้
ชุดฝึกอบรมทางไกลของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้
ภาษาไทย โดยการหาค่าความถี่ และร้อยละ

3.4.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้ความเข้าใจและความสามารถในการจัดการเรียนรู้ก่อนการฝึกอบรมและหลังการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมทางไกล เรื่อง กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยการทดสอบค่าที (t-test)

3.4.3 ประเมินความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จากแบบประเมินชุดฝึกอบรมทางไกลฯ โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4. ผลการวิจัย

4.1 ผลการศึกษาความต้องการในการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย พบว่า จากแบบสำรวจที่ส่งไป 100 ฉบับ ครูภาษาไทยตอบกลับมา 72 ฉบับ คิดเป็น ร้อยละ 72 ในจำนวนนี้แสดงระดับความต้องการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลเรื่องการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ ในระดับมากที่สุด 26 คน อันเป็นจำนวนความถี่สูงที่สุดมากกว่า หัวข้อชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่องอื่น ๆ ในจำนวน 10 หัวข้อเรื่อง

4.2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้ความเข้าใจและความสามารถในการจัดการเรียนรู้ก่อนการฝึกอบรมและหลังการฝึกอบรมการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย พบว่า ผลสัมฤทธิ์หลังการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลสูงกว่าก่อนการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.3 ผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จากแบบประเมินชุดฝึกอบรมทางไกลฯ พบว่าผู้เข้ารับการอบรมการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลฯ มีความคิดเห็นในทางพึงพอใจระดับมากที่สุด 1 รายการ คือ การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของแต่ละรายการประเมินพบว่า รายการประเมินที่ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมเห็นว่ามีมีความความคิดเห็นในทางพึงพอใจมาก ได้แก่ หลังการอบรมผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้เรื่องนี้เพิ่มขึ้นมาก ได้รับประโยชน์จากการฝึกอบรม และความกระจำจัดในการอธิบายของวิทยากร มาก เป็นต้น

5. อภิปรายผล

ผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายผลใน 4 ประเด็น คือ (1) การศึกษาความต้องการในการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล (2) ชุดฝึกอบรมทางไกลเรื่อง กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย (3) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้ความเข้าใจและความสามารถในการจัดการเรียนรู้ และ (4) การประเมินความคิดเห็นที่มีต่อการฝึกอบรมทางไกล มีรายละเอียดดังนี้

5.1 ก่อนการพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกล คณะผู้วิจัยต้องการข้อมูลเบื้องต้นเพื่อนำมาเป็นเครื่องยืนยันความต้องการใช้ชุดฝึกอบรมของครูภาษาไทยในประเด็นเรื่องใดมากที่สุด จากการส่งแบบสำรวจความต้องการไปให้ครูภาษาไทย 100 คน ได้รับการตอบกลับมา 72 คน คิดเป็นร้อยละ 72 ซึ่งเมื่อตรวจสอบความถี่ในการเลือกหัวข้อชุดฝึกอบรมก็พบว่า ครูจำนวน

26 คน มีความต้องการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลเรื่องการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในระดับมากที่สุด อันเป็นความถี่สูงสุดของการเลือกหัวข้อทั้ง 10 หัวข้อ และอีกจำนวน 35 คน ในระดับมาก ด้วย จึงสรุปว่าครูภาษาไทยมีความต้องการศึกษาเรื่องการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณะผู้วิจัยจึงเลือกพัฒนาชุดฝึกอบรมดังกล่าวนี้เพื่อตอบสนองความต้องการของครูภาษาไทย

5.2 เอกสารชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริม สร้างความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ประกอบด้วย เนื้อหา 3 เรื่อง ได้แก่ เรื่องที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับการเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ เรื่องที่ 2 การจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องที่ 3 การวัดและประเมินผลความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เอกสารดังกล่าวได้สร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีการร่างชุดฝึกอบรม และดำเนินการสร้างตามขั้นตอนการสร้างชุดฝึกอบรมทางไกลสอดคล้องตามขั้นตอนของ พาริคและราว (1980) และองค์ประกอบของชุดฝึกอบรมเป็นไปตามแนวทางที่ ชัยขงค์ พรหมวงษ์ และนิคม ทาแดงได้ให้สัมภาษณ์ไว้ในงานวิจัยของ เรื่องชัย ทรัพย์นรินทร์ (2544) ได้เสนอแนะไว้และผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นสอดคล้องกันว่าชุดฝึกอบรมมีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.66-1.00 ซึ่งค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.66 นั้นมีเพียง 2 หัวข้อ เท่านั้น นอกจากนี้ผู้เข้ารับการศึกษาฝึกอบรมยังได้ประเมินชุดฝึกอบรมในภาพรวมว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเนื้อหาสาระของชุดฝึกอบรมจะเห็นว่ามีการจัดลำดับเนื้อหาสาระของชุดฝึกอบรมมี

ความสัมพันธ์และสอดคล้องกัน โดยเริ่มจากการให้แนวคิดเกี่ยวกับการเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งได้เสนอไว้เบื้องต้น 3 เรื่อง คือ ความหมายและความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ และประเภทของความคิดสร้างสรรค์ แล้วจึงได้นำเสนอวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ โดยมีกิจกรรมตัวอย่างที่หลากหลายและง่ายแก่การศึกษาและความเข้าใจ เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการสอนที่สามารถนำไปใช้ได้จริง และยังมีกรให้ความรู้เรื่องการวัดและประเมินผลความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยซึ่งมีความแตกต่างจากความคิดสร้างสรรค์ในสาขาอื่น ๆ เพราะมีความเฉพาะทางด้านความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา เพื่อเป็นตัวอย่างให้ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมสามารถออกแบบเครื่องมือที่จะใช้ประเมินผลความคิดสร้างสรรค์ด้วย ทำให้ผู้เข้าร่วมฝึกอบรมสามารถนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ได้ง่าย และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง นอกจากนี้ รูปแบบชุดฝึกอบรมทางไกลที่คณะผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเพื่อที่จะให้ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมสามารถศึกษาและทำความเข้าใจเนื้อหาสาระด้วยตนเองได้ โดยเริ่มจากการให้ผู้เข้าร่วมฝึกอบรมทำแบบทดสอบก่อนการฝึกอบรมแล้วตรวจให้คะแนน จากนั้นผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมศึกษาแผนการสอนประจำชุดฝึกอบรมประกอบด้วยขอบข่ายของเนื้อหาสาระที่แบ่งเป็นเรื่อง แนวคิด และวัตถุประสงค์ซึ่งเป็นเสมือนกรอบหรือทิศทางในการศึกษาและทำความเข้าใจ เนื้อหาสาระในแต่ละเรื่องเรียบเรียงด้วยภาษาที่ชัดเจน เข้าใจง่าย เมื่อศึกษาเนื้อหาแต่ละเรื่องแล้ว ยังมีกิจกรรมให้ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมทำเพื่อทบทวนแนวคิดสำคัญจากการศึกษาเอกสาร และตรวจคำตอบของตนเองได้จากแนวตอบกิจกรรม รวมทั้งมีแบบทดสอบหลังการฝึกอบรมให้

ตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในกรณี que ผู้เข้าอบรมไม่เข้าใจเนื้อหาเรื่องใดก็สามารถกลับไปพิจารณาได้ ทั้งรูปแบบของชุดฝึกอบรมดังกล่าวช่วยให้ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมพิจารณาทำความเข้าใจประเด็น และสาระความรู้ต่าง ๆ ได้ตามศักยภาพของตนเอง จึงมีแรงจูงใจที่จะทำกิจกรรมและแบบประเมินผลให้ดียิ่งขึ้น ด้วยเหตุนี้ผลการวิจัยจึงพบว่าผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมประเมินชุดฝึกอบรมในเรื่องการจัดรูปแบบการฝึกอบรมสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง มีความเหมาะสมมาก ($\bar{X} = 4.00$) แสดงให้เห็นว่ารูปแบบของชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีความเหมาะสมกับการเรียนด้วยตนเอง

5.3 ผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้ความเข้าใจและความสามารถในการจัดการเรียนรู้หลังการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สูงกว่าก่อนการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ โดยคณะผู้วิจัยได้นำชุดฝึกอบรมทางไกลที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยด้วยการส่งแบบทดสอบก่อนการฝึกอบรมเอกสารชุดฝึกอบรมและแบบฝึกปฏิบัติ ให้ศึกษาล่วงหน้า 1 สัปดาห์ โดยกำหนดให้ทำ แบบทดสอบก่อนการฝึกอบรม ก่อนที่จะศึกษาเอกสาร แล้วกำหนดวันให้ผู้เข้ารับ การฝึกอบรมร่วมกิจกรรมฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ซึ่งกิจกรรมการฝึกอบรมประกอบด้วย การบรรยายให้ความรู้โดยคณะผู้วิจัย มีการทำกิจกรรมในกลุ่มย่อยซึ่งมีผลให้ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจ และทักษะความสามารถ

เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย แล้วให้ทำแบบทดสอบหลังการอบรม โดยมีผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้ความเข้าใจและความสามารถในการจัดการเรียนรู้หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมมีความรู้เพิ่มขึ้นอย่างแท้จริง เนื่องจากกระบวนการฝึกอบรมที่เริ่มด้วยการปูพื้นฐานความรู้ด้วยการส่งชุดฝึกอบรมให้ศึกษาล่วงหน้า แล้วจึงให้เข้าฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยมีการทบทวนความรู้ความเข้าใจด้วยการบรรยาย จากนั้นให้ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมแบ่งเป็นกลุ่มย่อยเพื่ออภิปรายเกี่ยวกับกิจกรรมจากแบบฝึกปฏิบัติที่ได้ทำล่วงหน้า และตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงาน โดยมีวิทยากรให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมจึงทำให้ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ เรื่องชัย ทรัพย์นิรันดร์ (2544) ที่พบว่าผู้เข้าอบรมต่างมีความรู้หลังการฝึกอบรมเพิ่มขึ้นเนื่องจากชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีองค์ประกอบของชุดฝึกอบรมทางไกลครบถ้วนตามแนวของชัยยงค์ พรหมวงศ์ และนิคม ทาแดง ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ในงานวิจัยของ เรื่องชัย ทรัพย์นิรันดร์ (2544) กล่าวคือ มีแผนการสอน เนื้อหา กิจกรรม และสื่อประกอบ ทำให้ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมสามารถศึกษาชุดฝึกอบรมได้ด้วยตนเอง และเข้าฝึกอบรมตามวันที่กำหนดทำให้ได้รับความรู้บรรลุวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม

5.4 การประเมินความคิดเห็นที่มีต่อการฝึกอบรมทางไกล เรื่อง กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณะผู้วิจัยได้ให้ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรม

ประเมินความคิดเห็นที่มีต่อการฝึกอบรมทางไกล พบว่า ในภาพรวมผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมมีความคิดเห็นว่าคุณสมบัติของบทเรียนมีความเหมาะสมในระดับมาก ส่วนรายการที่ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมเห็นว่าเหมาะสมในลำดับแรกได้แก่กิจกรรมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และการประเมินผลหลังการฝึกอบรมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ การที่ผู้เข้าร่วมฝึกอบรมเห็นว่ากิจกรรมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์นั้น เนื่องจากในการสร้างชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณะผู้วิจัยได้กำหนดกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ในแผนการสอนประจำชุดฝึกอบรม โดย เรื่องที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับการเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ มีวัตถุประสงค์ 2 ข้อ ได้แก่ 1) อธิบายความหมายของความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาได้ และ 2) ระบุความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ได้ กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 1 ก็ได้กำหนดให้เขียนแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์สอดคล้องกัน ของแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ และ ประเภทของความคิดสร้างสรรค์ ส่วนเรื่องที่ 2 การจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีวัตถุประสงค์ 4 ข้อ ได้แก่ 1) เขียนแผนภูมิแสดงเทคนิคการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยได้ 2) สรุปแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยได้ 3) วิเคราะห์แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยได้ 4) จัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยได้ กิจกรรมที่กำหนดให้ทำท้ายเรื่องที่ 2 มีการให้ออกแบบกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์โดยใช้ข้อมูลความรู้ และตัวอย่าง

กิจกรรมที่ได้ศึกษาในชุดฝึกอบรมนี้ สำหรับเรื่องสุดท้ายคือเรื่องที่ 3 การวัดและประเมินผลความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีการกำหนดวัตถุประสงค์ 1 ข้อ คือ ให้ออกแบบการวัดและประเมินผลความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยได้ กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 3 ให้ทดลองสร้างแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้ความรู้และข้อมูลที่เป็นตัวอย่างเป็นต้นแบบตามที่ท่านเห็นว่าสามารถนำไปใช้วัดได้จริง จะเห็นได้ว่ากิจกรรมทุกกิจกรรมที่กำหนดสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในแผนการสอนประจำชุดฝึกอบรมทุกข้อ เป็นไปตามขั้นตอนการผลิตชุดฝึกอบรมทางไกลของ ฟาริคและราว (1980) ที่กำหนดว่ากิจกรรมการเรียนรู้จะต้องเป็นการส่งเสริมให้บรรลุวัตถุประสงค์

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

6.1.1 ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมควรได้รับเอกสารชุดฝึกอบรมก่อนล่วงหน้าอย่างน้อย 1 เดือน เพื่อให้ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมได้มีเวลาศึกษาทำความเข้าใจเนื้อหาและทำแบบฝึกปฏิบัติก่อนเข้ารับการอบรมปฏิบัติการได้มากขึ้น

6.1.2 ควรจัดกิจกรรมฝึกปฏิบัติมากกว่า 1 วัน โดยเริ่มต้นด้วยกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ของครู แล้วจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน

6.1.3 ควรนำชุดฝึกอบรมทางไกลฯ นี้ ไปให้ครูภาษาไทยในส่วนภูมิภาคอื่น ๆ ได้นำไปใช้ เพราะการวิจัยนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างครูภาษาไทยในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเท่านั้น

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 ควรมีการพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้วิธีสอนรูปแบบอื่น ๆ

6.2.2 ควรมีการพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลเกี่ยวกับการพัฒนาการคิดระดับสูง อื่น ๆ เช่น การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดแก้ปัญหาและการคิดนอกกรอบ เป็นต้น

Management of Education. UNESCO:

Bangkok, Thailand.

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ (2552) *หลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภา
- นิคม ทาแดง (2537) “วิธีการและสื่อสารการฝึกอบรม” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการฝึกอบรม* หน่วยที่ 10 หน้า 103-106 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- เรืองชัย ทรัพย์นิรันดร์ (2544) “ชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่องการบรรณาธิการ หนังสือเล่มสำหรับสำนักพิมพ์” *วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี (2543) *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542* กรุงเทพมหานคร สกายนกส์

Pareek, Udai and Rao, T. Vemkatesware. (1980)

Training of Education Managers : A Draft Handbook for Trainers in Planning and